

- 9 **Welkom**
- 10 **Van het ene boek naar het andere...**
- 11 **... ons vertrekpunt**
- 12 **Handleiding**

- 14 **Minoes**
Annie M.G. Schmidt
- 18 **Sabien Clement**
De welsprekendheid van een lijn
- 20 **Zwart als inkt**
Wim Hofman
- 24 **Multitalenten en andere grensgangers**
- 26 **Zwarte zwaan**
Gideon Samson
- 30 **Guido Van Genechten**
Een ode aan eenvoud en eerlijkheid
- 32 **Nijntje**
Dick Bruna
- 36 **Zes manieren om een wereld te scheppen**
- 38 **Allemaal willen we de hemel**
Els Beerten
- 42 **Sieb Posthuma**
Altijd zoekend naar nieuwe expressievormen

-
- 44 **Het raadsel van alles wat leeft en de stinksokken van Jos Grootjes uit Driel**
Jan Paul Schutten
- 48 **Als je van beren leren kan...**
- 50 **Pitjemoer**
Henri Van Daele
- 54 **Kaatje Vermeire**
Gestapelde werelden
- 56 **Het geheim van de keel van de nachtegaal**
Carll Cneut
- 60 **Van Dikkertje Dap tot Rond vierkant vierkant rond**
- 62 **Een groene bloem**
Floortje Zwigman
- 66 **Marije Tolman**
Op de grens van kunst en illustratie
- 68 **Spinder**
Simon van der Geest
- 72 **Balsem voor de ziel**
- 74 **Toen Faas niet thuiskwam**
Martha Heesen
- 78 **Paul Verrept**
Een man van weinig woorden en pure beelden
- 80 **Waar is de taart?**
Thé Tjong-Khing
- 84 **Boek of film?**
- 86 **Marijn bij de lorredraaiers**
Miep Diekmann
- 90 **Annemarie van Haeringen**
Dansen met een kroontjespen
- 92 **Een kleine kans**
Marjolijn Hof
- 96 **Zoek! Kijk! En vind!**
- 98 **Mijn vader zegt dat wij levens redden**
Do Van Ranst
- 102 **Philip Hopman**
Kleurrijke allesdoener en alleskunner
- 104 **Reus/Nopjes**
Klaas Verplancke
- 108 **Vrolijke tweetallen**
Oer-duo...
- 110 **Geen meiden aan boord!**
Johan Ballegeer
- 114 **Mies van Hout**
Onbevangen achter de tekentafel
- 116 **Mariken**
Peter van Gestel
- 120 **Aanstormend illustratietalent**
- 122 **Het sleutelkruid**
Paul Biegel
- 126 **Sebastiaan Van Doninck**
Vrolijkheid met een donker randje
- 128 **Doodgewoon**
Bette Westera & Sylvia Weve
- 132 **Gelukkig getrouwd**
-

-
- 134 **De hemel van Heivisj**
Benny Lindelauf
- 138 **Marit Törnqvist**
Kind van twee werelden
- 140 **Paard met laarzen**
Jef Aerts
- 144 **Als je moet onderduiken**
- 146 **Iedereen was er**
Toon Tellegen
- 150 **Ingrid Godon**
Een tedere portrettiste
- 152 **Wachten op Matroos**
André Sollie
- 156 **Een feest voor oog en oor**
- 158 **Oliver**
Edward van de Vendel
- 162 **Mattias De Leeuw**
Tekenen als een wervelwind
- 164 **De brief voor de koning**
Tonke Dragt
- 168 **Driemaal Roodkapje**
- 170 **De dans van de drummers**
Hans Hagen
- 174 **Tom Schamp**
Er staat altijd meer dan er staat
- 176 **Driedelig paard**
Ted van Lieshout
- 180 **De taal van de zee**
- 182 **Kelderkind**
Kristien Dieltiens
- 186 **Carl Hollander**
Tekenen zoals je zelf bent
- 188 **Winterdieren**
Bibi Dumon Tak
- 192 **Eindeloze series**
- 194 **Het grote boek van Madelif**
Guus Kuijer
- 198 **Jan Jutte**
Het beeld ontstaat vanuit de tekst
- 200 **Hoe het varken aan zijn krulstaart kwam**
Gerda Dendooven
- 204 **Tovenaars en heksen en zo**
- 206 **Honderd uur nacht**
Anna Woltz
- 210 **Kristien Aertssen**
De zoektocht naar geborgenheid
- 212 **De grote Robin**
Sjoerd Kuyper
- 216 **In de voetsporen van Sherlock Holmes**
- 218 **Blote handen**
Bart Moeyaert
- 222 **Isabelle Vandabeele**
Ruwe bolster, subtiele pit
- 224 **Kikker is Kikker**
Max Velthuijs
-

-
- 228 **De kinderjury kiest...**
- 230 **Kruistocht in spijkerbroek**
Thea Beckman
- 234 **Martijn van der Linden**
Meer dan een dierillustrator
- 236 **De Noordenwindheks**
Daan Remmerts de Vries
- 240 **Liefste oma's en opa's om nooit te vergeten**
- 242 **Het dikke boek van Vos en Haas**
Sylvia Vanden Heede
- 246 **Fiep Westendorp**
'Daar heb je die twee weer.'
- 248 **Iep!**
Joke van Leeuwen
- 252 **Legendarische boekenfiguren**
- 254 **De hondeners**
Marita De Sterck
- 258 **Pieter Gaudesaboos**
Lezen is kinderspel
- 260 **Ilios & Odysseus**
Imme Dros
- 264 **Als december in aantocht is**
- 266 **Josja Pruis**
Harm de Jonge
- 270 **Goele Dewanckel**
Een grensverleggende beeldenmaker
- 272 **Keepvogel en Kijkvogel**
Wouter van Reek
- 276 **Lawines zullen blijven razen**
- 278 **Vallen**
Anne Provoost
- 282 **Fleur van der Weel**
Bedenkster van de Zeeuwse glasplattentechniek
- 284 **Gewist**
Marco Kunst
- 288 **Met de K van kunst**
- 290 **Kleine Sofie en Lange Wapper**
Els Pelgrom
- 294 **Mance Post**
Een fijne hand en nauwkeurige blik
- 296 **Juul**
Gregie De Maeyer
- 300 **Slash**
- 302 **Birk**
Jaap Robben
- 306 **Erika Cotteleer**
Zeggen wat er te zeggen valt
- 308 **Abélard en Héloïse**
Ed Franck
- 312 **Heen en weer**
-
- 315 **Bibliografie**
- 321 **Namenregister**
- 325 **Titelregister**
- 333 **Beeldverantwoording**
-

WELKOM

Laat me beginnen met poëzie. Bij veel mensen zijn gedichten geen deel van hun leven. Voor hen is het niet zoiets geworden als sla of brood of een dagje uit met oma. Gewoon, omdat het zo is gegroeid.

Zelf ben ik lang bang geweest voor poëzie. Zolang het rijmde, was er niets aan de hand. Op de lagere school vroeg de meester nooit wat mevrouw Schmidt dan wel had bedoeld met *De spin Sebastiaan*. Het gezicht van de meester klaarde op als je bij het declameren liet horen hoe mooi taal kon zingen. Hij begon te stralen als jij plezier had, en hij vond het helemaal prachtig als je je eigen klemtonen legde, want het betekende dat het gedicht een beetje van jezelf geworden was.

Op de middelbare school schrok ik. Gedichten leken altijd van een ander te willen zijn. Ik moest ze ontleden, alsof ze bij de les grammatica hoorden. Ik moest ter plekke proberen te ontdekken wat de dichter met die ene zin had bedoeld. Hoezo, de hemel is zijn bed? Hoezo, haar botten vatten vlam? Als ik dan te horen kreeg wat er was bedoeld, voelde ik me doorgaans buitengesloten, want aan die ene verklaring had ik nu net niet gedacht.

Niemand zei dat poëzie echt niet veel moeilijker was dan alle woorden die ik allang kende, en alleen voor de gelegenheid eventjes anders dan gewoonlijk bij elkaar waren gezet. Niemand voegde eraan toe dat anders dan gewoonlijk eigenlijk hetzelfde is als gewoonlijk, je moest alleen de tijd nemen om aan de nieuwigheid te wennen, en dan zou het allemaal vanzelf een deel van je leven worden.

Ik ben op mijn negentiende gered door een man die passioneel van poëzie hield, en er blijkbaar ook nooit bang voor was geweest. Van het kleinste gedicht gingen zijn handen beven. Zoveel schoonheid, zei hij dan. Hij praatte over een gedicht alsof het iets was wat een persoonlijke vriendin aan hem had verteld, maar ze had het niet helemaal duidelijk uitgelegd. En wat wij er dan wel van dachten.

Mijn angst voor poëzie verdween door hem. Het duurde niet lang of ik kreeg lievelingsdichters, die ik als vrienden ging zien. Ik ontdekte dat poëzie soms even moeilijk of gemakkelijk was als sla of brood of een dagje uit met oma, en dat sommige gedichten volgens mij echt helemaal over mij gaan, misschien zelfs met mij in gedachten geschreven zijn. Het is me ook duidelijk geworden dat iets niet helemaal begrijpen een wezenlijk deel van het plezier kan zijn. Een paar gedichten ken ik nu uit het hoofd. Die zijn echt een deel van mij geworden.

Zal ik het daarbij houden. Ik hoop dat je een twee drie begrijpt waarom ik zo enthousiast ben over *Het boekenboek*, zoals het voor je ligt. Ik hoop dat je na het omslaan van deze bladzijde al meteen merkt dat dit bijzondere boek op de meest gulle manier aantoont dat lezen bij het leven hoort. Door één woord, één titel, één auteur kom je door dit boek vanzelf op ongeveer duizend en één andere plekken terecht. Even wennen aan de nieuwigheid en de rest gebeurt vanzelf: niks zal nog als vroeger zijn.

Veel groeten,

Bart Moeyaert ✉

VAN HET ENE BOEK NAAR HET ANDERE...

‘Een kind kan ook Kafka lezen.’ Althans, dat vindt Jaap Robben ¶ (1984), een van de schrijvers die in *Het boekenboek* aan de orde komen. In essentie heeft hij gelijk. Het indelen van boeken in genres zoals dat tegenwoordig gebeurt, is vooral bedoeld om de lezer houvast te bieden. De huidige boekenproductie is enorm. Dat uitgeverijen, boekhandelaren, bibliotheken, recensenten en allerhande leesgidsen labels hanteren die de zoektocht naar poëziebundels, kinderboeken, literaire thrillers of jongerenromans vergemakkelijken is wel zo handig voor de 21e-eeuwse lezer die het altijd aan tijd ontbreekt. Maar die ver doorgevoerde categorisering brengt ook beperkingen met zich mee. Want *zal* een kind tegenwoordig nog Kafka lezen? Of W.F. Hermans * en Hella S. Haasse *? En welke volwassene pakt uit zichzelf een boek van Carll Cneut ¶, Wim Hofman ¶ of Bart Moeyaert ¶ uit de kast?

Zou het niet mooi zijn, dachten wij daarom, een grensverleggende, rijk geïllustreerde zoekgids te maken met daarin het belangrijkste uit de Nederlandse en Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur, daarbij verwijzend naar de internationale en volwassen boekenwereld? Het basisidee van *Het boekenboek* was geboren. Geïnspireerd door Bart Moeyaert, die als artistiek intendant van de gastlandpresentatie van Vlaanderen en Nederland op de Frankfurter Buchmesse 2016 onze wens bleek te delen, en geïnspireerd door *Steinz. Gids voor de wereldliteratuur* (2014) van Jet en Pieter Steinz, bedachten we *Het boekenboek*: een netwerk van 1001 boeken uit binnen- en buitenland, voor jong en volwassen, waarin vijftig grensverleggende Nederlandstalige kinder- en jeugdboeken en hun schrijvers, vijftientig illustratoren

en vijftientig thema’s centraal staan. Zo komt u via *Allemaal willen we de hemel* ¶ van Els Beerten ¶ bij *De aanslag* * van Harry Mulisch * terecht. Na Ted van Lieshout ¶ kunt u Aidan Chambers * of Gerbrand Bakker * gaan lezen. En IJslands Nobelprijswinnaar Halldór Laxness prijkt op het nachtkastje van zowel Marjolijn Hof ¶ als Edward van de Vendel ¶ naast respectievelijk Annie M.G. Schmidt ¶ en Guus Kuijer ¶.

Al die verschillende boeken en de vele rubriekjes en citaten van auteurs en andere bekenden over eigen en andermans werk, tonen dat de kinderboekenwereld allesbehalve een eiland is. Kinderboekenschrijvers blijken vaak vanuit dezelfde motieven te schrijven als schrijvers voor volwassenen en zijn net als zij ook beïnvloed door grootheden als Shakespeare *, Anton Tsjechov *, Willem Elsschot *, Nescio *... Bovendien beïnvloeden zij op hun beurt niet alleen elkaar en schrijvers voor volwassenen, maar ook illustratoren, muziekgezelschappen, acteurs en film- en toneelregisseurs.

Sinds de eerste Kinderboekenweek in Nederland in 1954, de literaire emancipatie van het kinderboek in de jaren tachtig en de ongekende bloei van de Vlaamse illustratiekunst tweede helft jaren negentig is het Nederlandstalige kinderboek volwassen geworden. De kwaliteit is hoog. De diversiteit is enorm. Het aanbod is groot. Een even afwisselende als inspirerende selectie daarvan vormt het kloppend hart van *Het boekenboek*. Van daaruit kan de lezer van het ene boek naar het andere op zoek, zonder grenzen die hem belemmeren, het licht anarchistische karakter van de kinderziel passend.

...ONS VERTREKPOINT

Het boekenboek heeft de opzet van een lees-, kijk- en bladerboek. Het is een zoekgids met talrijke verwijzingen ter inspiratie, om (groot)ouders, docenten en eigenlijk alle volwassenen die zich hun kinderjaren nog herinneren kennis te laten maken met de rijkdom van de kinder- en jeugdliteratuur binnen de brede context van de grote boekenwereld. *Het Boekenboek* biedt dus geen encyclopedisch overzicht van de belangrijkste jeugdliteraire canonieke werken sinds Hieronymus van Alphen (1746 - 1803) in 1778 met zijn *Proeve van kleine gedigten voor kinderen* het eerste kinderboek in Nederland publiceerde. Ook is het geen populair wetenschappelijke geschiedenis van de Nederlandstalige jeugdliteratuur, zoals *Een land van waan en wijs* (2014) en *De hele Biblebontse berg* (1989), die we regelmatig dankbaar hebben geraadpleegd.

Bij de selectie van de vijftig Nederlandse en Vlaamse kinderboekentitels en de vijftientig illustratoren vonden we de verkrijgbaarheid van de boeken via bibliotheek en boekhandel een eerste belangrijk criterium. Het jaar dat in Nederland de eerste Kinderboekenweek plaatsvond (1954) kozen we daarom als vertrekpunt. Daarnaast wilden we een representatieve mix van alle genres voor uiteenlopende leeftijden (van verhalende fictie tot poëzie tot prentenboeken en literaire non-fictie), waarbij niet alleen het grensverleggende karakter en de literaire kwaliteit van de boeken doorslaggevend zijn geweest, maar ook de cultuurhistorische betekenis en de populariteit in binnen- en buitenland. Zo keken we bijvoorbeeld welke Nederlandse en Vlaamse titels in Duitsland, Engeland en Frankrijk zijn verschenen sinds 1954. Tot slot heeft onze persoonlijke voorkeur

onvermijdelijk een rol gespeeld bij de keuze: literatuur is en blijft uiteindelijk ook een kwestie van smaak. Andere schrijvers zouden ongetwijfeld anders gekozen hebben.

Vanuit die vijftig kernboeken en kernauteurs en -illustratoren volgden logischerwijze de (meeste) andere titels die in *Het boekenboek* zijn opgenomen. Om ook ruimte te creëren voor bijvoorbeeld klassiekers van vóór 1954, favoriete jeugdboekenseries en verkoopsuccessen, bedachten we vijftientig ‘grabbeltonnen’ waarbij aan de hand van thema’s een heel aantal boeken wordt getypeerd.

Hoewel 1954 ons vertrekpunt is, is de hoofdstukvolgorde in *Het boekenboek* niet vastgesteld door chronologie. *Het boekenboek* begint weliswaar officieel met Annie M.G. Schmidt – misschien wel de populairste Nederlandstalige kinderboekenschrijfster van na de Tweede Wereldoorlog – en sluit onofficieel af met een verwijzing terug het boek in. Maar daartussen hebben we een evenwichtige afwisseling van genres de volgorde laten bepalen, waarbij samenhang in beeld en het uiterlijk van de hoofdstukken leidend zijn geweest. Niet alleen past dat het eerdergenoemde licht anarchistische karakter van *Het boekenboek*, het geeft de lezer ook de vrijheid naar eigen inzicht zijn boekenroute te kiezen.

Zonder Bart Moeyaert en het projectteam dat het gastlandschap van Nederland en Vlaanderen op de Frankfurter Buchmesse 2016 organiseerde, het Nederlands Letterenfonds, het Vlaams Fonds voor de Letteren en Uitgeverij Leopold was dit boek er nooit gekomen. In het bijzonder gaat onze dank uit naar Eefje Buenen, Marie Lotte Hagen, Marleen Louter en Claudia van der Werf

en alle auteurs en bekende en minder bekende Nederlanders en Vlamingen die bereid waren een bijdrage aan *Het boekenboek* te leveren. Tot slot eeuwige dank aan onze partners Wim Ver Elst en

Ferry Visser en onze kinderen Linde en Merel, en Bart, Sara, Jochem en Martijn die bereid waren ons een ruim halfjaar vele lange dagen, avonden en weekends te moeten missen.

Mirjam Noorduijn Veerle Vanden Bosch

HANDLEIDING

Het boekenboek is geen rechtlijnige tocht van kaft tot kaft. Iedere lezer kan zijn eigen route kiezen. De ankerpunten zijn vijftig kernhoofdstukken, waarin telkens een spraakmakend boek wordt belicht. De belangrijkste bouwstenen van die hoofdstukken zijn een titelbeschrijving, een korte biografie, de inspiratiebronnen en de belangrijkste boeken naast de kerntitel van de auteur. Tot slot voegen we telkens een aantal suggesties toe: boeken waarvan de stijl of de inhoud verwant is aan het werk van deze auteur.

Het boekenboek is een boek zonder einde. Het is één groot netwerk vol dwarsverbanden: boeken verwijzen naar andere boeken, auteurs en illustratoren naar andere auteurs of illustratoren. Elk boek bevindt zich op een zevensprong, vanwaar wegen leiden naar ontelbare andere boeken. Bij elke titel, auteur of illustrator die op meer plaatsen in het boek wordt genoemd, staat een verwijssymbool.

— Dit symbool verwijst naar de linker en rechter binnenflap, waar alle kerntitels en -auteurs en de uitgelichte illustratoren op alfabetische volgorde zijn opgelijst, met relevante paginaverwijzingen.

* — Dit symbool verwijst naar alle titels, auteurs en illustratoren die geen eigen kernhoofdstuk hebben, maar wel meerdere keren in *Het boekenboek* voorkomen en deel uitmaken van het netwerk. Zij zijn opgelijst in het register, met relevante paginaverwijzingen, ook daar herkenbaar aan het * bij hun naam.

Alle vijftig kernhoofdstukken worden gevolgd door kortere lemma's. Dat kan een hoofdstuk zijn waarin een illustrator wordt uitgelicht, of een grabbelton waarin een thema aan bod komt – van sinterklaas- en kerstverhalen tot beroemde duo's.

illustrator uitgelicht

grabbelton

Titelbeschrijving
 Waarover gaat dit boek en wat maakt het zo bijzonder?

Lofzang op de auteur
 of het boek door een andere auteur of een bekende figuur.

Beknopte biografie
 van de auteur.

Feitje
 Bekroningen, anekdotes of andere opmerkelijke wetenswaardigheden.

Op het nachtkastje van
 De inspiratiebronnen van de auteur.

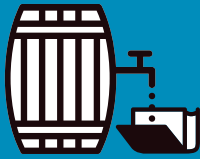
In de bibliotheek van
 Andere belangrijke boeken van de auteur, naast de kerntitel.

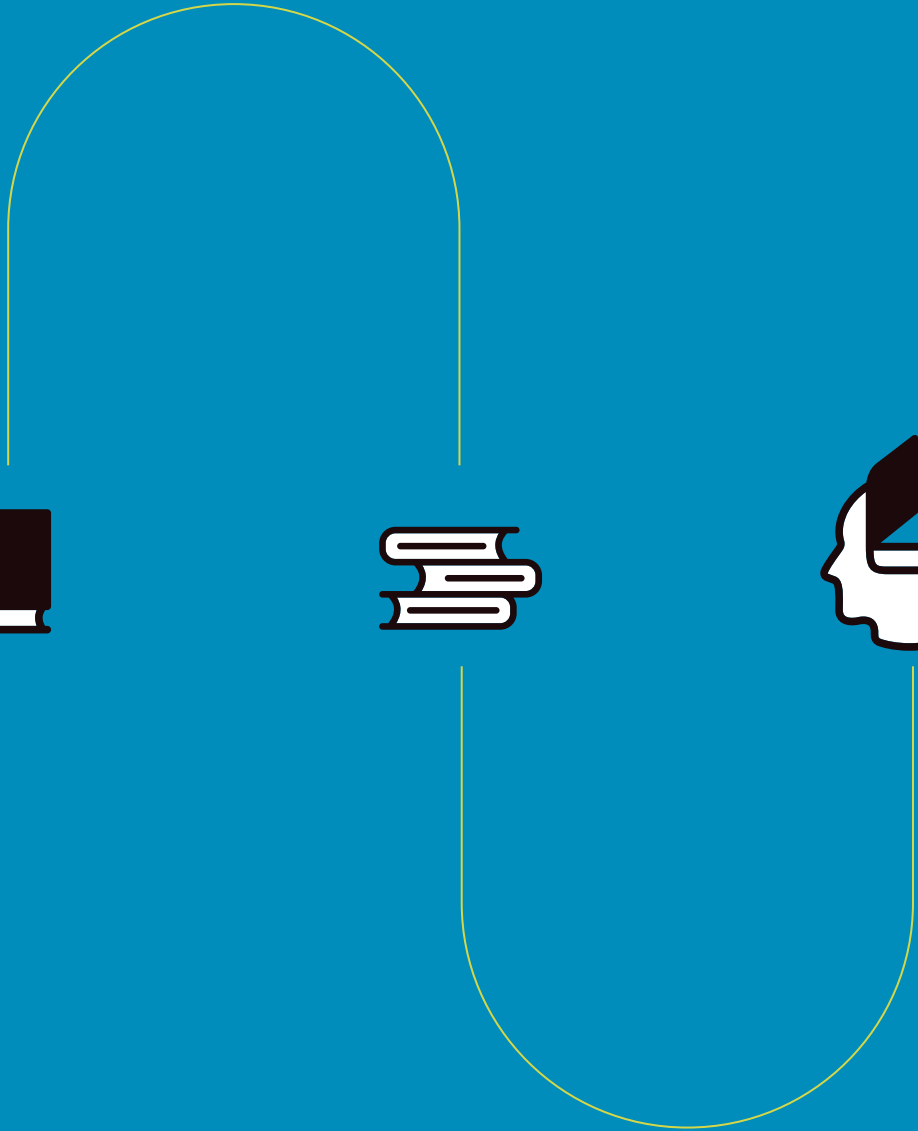
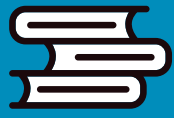

Wat lezen we na
 Leessuggesties, boeken die op enige manier verwant zijn met het oeuvre van de auteur.

De auteur aan het woord over zijn **schrijverschap**.

Karakteristieke **quote** van de auteur.

MINOES

ANNIE M.G. SCHMIDT

DE EERSTE ZIN

Tibbe! Waar zit Tibbe? Heeft iemand Tibbe gezien? Hij moet bij de baas komen.

Illustratie van Carl Hollander bij *Minoes*

In het werk van Annie M.G. Schmidt trippelen heel wat poezen rond. De meest tot de verbeelding sprekende is Minoes, de juffrouw met de katse manieren die op een dag op Tibbes zolderkamer belandt. Tibbe is journalist bij de *Killendoornse Courant*, maar hij dreigt zijn baan te verliezen omdat hij te verlegen is om achter nieuws aan te gaan. Zijn onverwachte kostgangster brengt redding. De kat Minoes veranderde in een mens toen ze iets verkeerd had gegeten uit de vuilnisbak van het Instituut voor Biochemisch Onderzoek. Maar ze spint en krabt nog, en spreekt uitstekend ‘kats’. De vele katten in Killendoorn – van Schele Simon tot de Jakkepoes – zijn uitstekend op de hoogte van de laatste nieuwtjes. Via de kattenpersdienst komt Tibbe heel wat te weten, ook geheimen, zoals de plannen van meneer Ellemeet voor de uitbreiding van zijn deodorantfabriek, zijn stuitende dieronvriendelijke gedrag en zijn vluchtmisdrif.

Minoes (1970) is de uitwerking van het hoorspel *Ibbeltje*, dat Schmidt in 1961 schreef. Het is haar persoonlijkste boek. Net als Schmidt zelf voelt Minoes zich een buitenstaander, ze hoort nergens bij. ‘Het is soms erg verwarrend om twee wezens door elkaar te zijn. Half poes en half mens,’ zegt Minoes tegen dokter Schuld. En net als haar geestelijke moeder wil ze tegelijk vrij en geborgen zijn, met eeuwige twijfel tot gevolg. Sprookje en realiteit zijn geraffineerd met elkaar verweven in dit boek, dat thema’s aansnijdt die Schmidt na aan het hart liggen. Ze neemt het op voor de underdog tegen de hypocrisie van de macht in een sprankelend verhaal vol humor en fantasie. *Minoes* is een meesterwerk van internationale allure.

FEITJE

Minoes werd in 29 talen vertaald en in 2001 verfilmd door Vincent Bal, naar een scenario van Burny Bos.

Annie M.G. Schmidt kreeg in 1964 de Nederlandse Staatsprijs voor Kinder- en jeugdliteratuur, in 1987 de Constantijn Huygens-prijs voor haar hele oeuvre, en in 1988 de Hans Christian Andersenprijs.

DE LAATSTE ZIN

*‘Ga mee naar binnen,’
zei Minoes.*

'*Minoes* behoort tot het beste werk van Annie M.G. Schmidt en dat beste werk is even tijdloos als de andere grote klassiekers uit de kinderboekenliteratuur, zoals de sprookjes en *Nils Holgersson*. Ik denk altijd dat écht goede kinderboeken helemaal niet voor kinderen geschreven zijn, maar gewoon voor de schrijver zelf – voor zijn of haar plezier, om het leven een vrolijkere draai te geven en om er zich mee te troosten. En in het geval van Annie en *Minoes* weet ik dat zeker.'

ANNEJET VAN DER ZIJL
(auteur en biograaf)
over Annie M.G. Schmidt

De koningin van de Nederlandse jeugdliteratuur

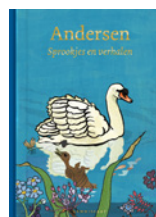
Kapelle, 20 mei 1911 – Amsterdam, 21 mei 1995

'Doe nooit wat je moeder zegt, dan komt het allemaal terecht.' Zo vatte Annie M.G. Schmidt haar werk soms samen. Zelf deed ze precies wat haar moeder verwachtte: een beroemd schrijfster worden. Toen de timide bibliothecaresse Annie in 1946 bij de krant *Het Parool* belandde, bloeide haar talent op. Daar ontmoette ze ook de illustrator Fiep Westendorp, met wie ze een carrière lang samenwerkte. Na *Het fluitketeltje en andere versjes* * (1950) volgde een lange stroom poëzie voor kinderen en volwassenen, columns, hoorspelen, toneelstukken, musicals, cabaretliedjes, stripverhalen, sprookjes en kinderboeken.

De domineesdochter die zich een buitenstaander voelde in het Zeeuwse dorp waar ze opgroeide, werd een beroemdheid. In haar werk stak ze de draak met regels en fatsoen, maar haar rebellie werd verzacht door relativering en ironie. Met haar frisse, spitsvondige taal, tegendraadse humor en lichtvoetigheid betoverde ze telkens nieuwe generaties lezers. Ze is de koningin van de Nederlandse jeugdliteratuur.

OP HET
NACHTKASTJE VAN

ANNIE M.G. SCHMIDT

PIET PAALTJENS

Snikken en grimlachjes 1867

Piet Paaltjens wisselde in zijn poëzie een romantische, melancholieke toon af met humor en platte werkelijkheid.

ERICH KÄSTNER*

Emil und die Detektive * 1929

Emil moet geld naar zijn oma in Berlijn brengen, maar wordt bestolen op de trein. Met de hulp van een stel kinderen lost hij het zaakje op.

KURT TUCHOLSKY

Gesammelte Gedichte 1992

Schmidt las al voor de oorlog gretig het werk van deze journalist, dichter, satiricus en cabaretschrijver. 'Door hem ontdekte ik dat je ook anekdotische poëzie kunt schrijven.'

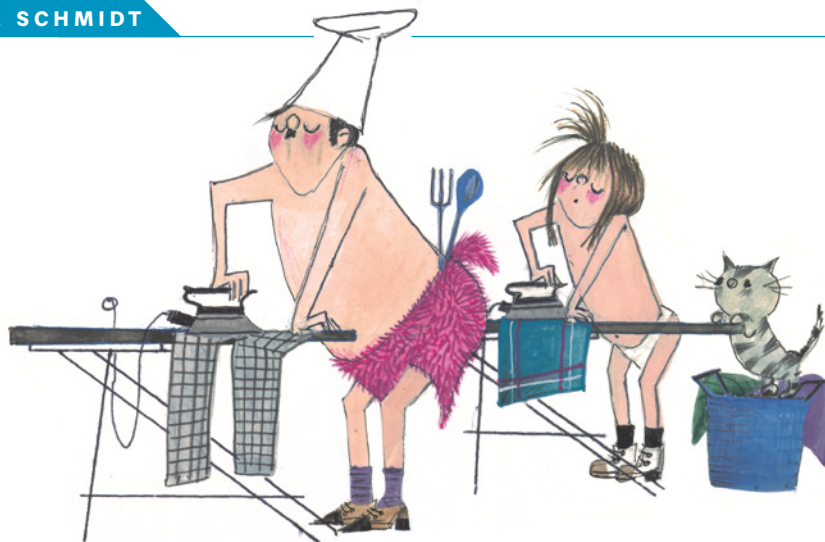
EN OOK...

HANS CHRISTIAN ANDERSEN*

Sprookjes en verhalen * 1835-1872

LEWIS CARROLL*

Alice's Adventures in Wonderland * 1865

Abeltje 1953

'Maar dat kleine groenglazen knopje helemaal bovenaan... als hij daar eens op drukt... wat zou er dan gebeuren?' Abeltje, de kersverse liftjongen van warenhuis Knots, kan de verleiding niet weerstaan. De lift vliegt door het dak en samen met meneer Tump, mevrouw Klaterhoen en het meisje Laura begint hij aan een spannende wereldreis.

illustraties

WIM BIJMOER***Wiplala *** 1957

Als je opeens heel klein bent, verandert je perspectief op de wereld. Dat ondervinden meneer Blom en zijn kinderen Johannes en Nella Della wanneer ze kennismaken met Wiplala, een klein mannetje dat wel kan tinkelen, maar niet goed weet hoe hij zijn toverkunsten ongedaan moet maken. Hun metamorfose luidt een odyssee in vol gevaar. Oorspronkelijk verschenen als feuilleton in het blad *Kris Kras*.

illustraties

JENNY DALENOORD***Pluk van de Petteflet *** 1971

Pluk is zowat acht, maar ouders zijn in dit verhaal niet te bespeuren. Hij kraakt een torenkamertje en helpt ieder die zijn hulp nodig heeft; omdat hij zijn huis dreigt te verliezen, zoals Zaza de kakkerlak of de dieren uit de Torteltuyn; of omdat hij behoefte heeft aan vrijheid, zoals Aagje die nooit wat mag van haar poetsgekke moeder. Daarbij krijgt Pluk de hulp van een bonte bende mensen en dieren. Oorspronkelijk verschenen als feuilleton in het blad *Margriet*.

illustraties

FIEP WESTENDORP **Otje** 1980

Wanneer Otjes vader Tos, een uitstekende kok, weer eens een van zijn driftbuien krijgt, wordt hij ontslagen. Met een bestelbusje trekken ze de wijde wereld in. Maar vrijheid zonder geld is niet alles. Tos wil aan werk komen, alleen lukt dat niet zonder papieren, en die is hij kwijtgeraakt. Gelukkig heeft hij een zorgzame, doortastende dochter en krijgen ze hulp van dieren die hun pad kruisen.

illustraties

FIEP WESTENDORP

'Ik ben lang een lelijk eendje geweest, nu ben ik een oude en lelijke zwaan. Maar toch een zwaan.'

Uit haar dankwoord bij de uitreiking van de Hans Christian Andersenprijs in 1988

FEITJE

In 1985 publiceerde Geert van Oorschot de bloemlezing *Gedichten*, met poëzie van dichters die ertoe deden: naast Elisabeth Eybers, F. Harmsen van Beek, Hanny Michaelis, Judith Herzberg en M. Vasalis selecteerde hij ook Annie M.G. Schmidt. Ze schreef hem: 'Dankzij jou en jullie jubileumboek ben ik nu ingelijfd bij de literatuur, althans dat zegt men algemeen. Ik voel me de bejaarde hoer die plotseling op visite mag bij de streng calvinistische familie. Ze zijn vriendelijk.'

Illustratie van Georgien Overwater bij Karlsson van het dak

HAN G. HOEKSTRA *

Het verloren schaap * 1947

'De kinderen uit de Rozenstraat/ hebben altijd vuile handen/ ze hebben meestal een gat in hun mouw/ en ongepoetste tanden.' Han G. Hoekstra introduceerde een nieuw en eigenzinnig geluid in de kinderpoëzie, dat erg verwant is met Schmidt.

illustraties

FIEP WESTENDORP

ROALD DAHL *

Sjakie en de grote glazen lift * 1973

In dit vervolg op *Sjakie en de chocolade-fabriek* * vliegen Sjakie, zijn ouders en grootouders en meneer Wonka rond de wereld en zelfs naar de ruimte waar ze het aan de stok krijgen met Drochten, vreselijke buitenaardse wezens.

illustraties

QUENTIN BLAKE *

ASTRID LINDGREN *

Karlsson van het dak * 1955

Achter de schoorsteen op Eriks dak woont een mannetje met een propeller op zijn rug. Karlsson is alles wat de allernieuwe Erik niet is: wispelturig, brutaal en soms gemeen. Erik sluit onvoorwaardelijk vriendschap met hem. Ook al wordt hij soms voor schut gezet, Karlssons gekke invallen brengen wel leven in de brouwerij.

illustraties

ILON WIKLAND *

JOKE VAN LEEUWEN

Het verhaal van Bobbel die in een bakfiets woonde en rijk wilde worden * 1987

Bobbel en haar artistieke ouders wonen in een bakfiets. Ze hebben niet veel geld, maar zijn wel vrij. Bobbel wil hen helpen door rijk te worden. Dus trekt ze in bij haar rijke oom en gaat naar school. Maar wat is rijkdom waard als je je vrijheid verliest?

LEONIE KOOIKER *

Het malle ding van bobbistiek * 1970

Bobbie is een uitvinder. Hij maakt de raarste brouwseltjes. Op een dag wil hij verdwijnpasta maken, maar het ding wordt steenhard. Samen met zijn broer Albert maakt hij er een vliegend ei mee waarmee ze spannende avonturen beleven.

illustraties

CARL HOLLANDER

BETTE WESTERA

Kietel nooit een krokodil * 2014

'Kinderen zijn eigenwijze lieden/ Ze doen bij voorkeur wat hun ouders hun verbieden.' Dat blijkt maar weer wanneer de twee zonen van de woeste roverhoofdman hun vaders wijze laatste woorden in de wind slaan: roof wat los en vastzit, maar kietel nooit een krokodil. Gelukkig loopt hun zusje wél netjes in de voetsporen van haar vader. Hoewel, netjes?

illustraties

THÉ TJONG-KHING

'De echte kinderboekenschrijver is op een of andere manier kind gebleven. Hij heeft zijn vleugels nog. [...] Hij heeft ook een kinderlijke manier behouden om naar de dingen te kijken, hij kan lachen waar kinderen om lachen, huilen waar kinderen om huilen en hun spanning voelen. Dat wil hij met hen delen. Daarom gaat hij zitten om [...] te schrijven. Niet om geld te verdienen, niet om te onderwijzen of te moraliseren, zelfs niet om te amuseren. Nee, gewoon om iets te delen.'